

Letnična lista: --
Celo leto . . . K 10--
Pol leta . . . 5--
Četrt leta . . . 2.50
Mesečno . . . 1--
Dunaj Avstrije: ---
Celo leto . . . 15--
Posamezne številke:
10 vinarjev. --

STRAŽA

Insarati ali oznanila
se računajo po 12 v.
od 6redne petitive: 2
večkratnih oznanilih v
--- popust. ---

„Straža“ izhaja v pe-
deljek in petek popoldne
Rekopis se ne vrača

Uredništvo in tisk: Maribor
Koroška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Najnovejša poročila na 4. strani.

Boj za mir.

„Panem et circenses“ (kruha in iger)! To je bil klic delavskih mas, ki so brezposelne valovile po ulicah rimskega mesta za časa rimskih cesarjev.

Kruha in miru! To je klic, ki ga danes stavkujoče delavske mase dvigajo po ulicah Dunaja, Dunajskega Novega Mesta, Budimpešte, Gradea in po raznih industrijskih krajih.

Naše prehranjevalne razmere niso v ugodnem stanu. Sami nimamo dovolj, da se preživimo. Dovoz iz Ogrskega ne zadostuje, ker Ogrska, opiraje se na dualizem, ne izpolnjuje svoje gospodarske dolžnosti napram Avstriji. Kar smo v resnici dobili iz Rumunije, daleč zaostaja za tem, kar smo od nje pričakovali. Plen, ki se je napravil v Italiji, je deloma prišel v krive roke, povečini pa je šel v Nemčijo, kamor se je tudi poslalo veliko žita in moke iz Galicije. Tako smo prišli v velike prehranjevalne potožke.

Se silnejša nego po kruhu pa je želja po miru. Ta je bila merodajna pri tem, da je izbruhnil delavski štrajk. To potrjuje zahteva strankarskega delavskega vodstva, ki je na prvem mestu pogojev, pod katerimi bi se stavka mogla končati, izjavilo: Če vlada zagotovi, da se mirovna pogajanja v Brestu-Litovskem ne bodo razbila ob kakih teritorialnih zahtevah; če odstrani ovire, ki preprečujejo mir, s tem, da brez ovinkov prizna nepotvorjeno, demokratično pravico samoodločevanja narodov v prepornih deželah.

To svojo zahtevo je nemška socialna demokracija podprla in obrazložila v svojem manifestu, objavljenem dne 15. januarja, v katerem med drugim pravi: „Pogajanja v Brestu-Litovskem so zadela na velike težkoče. Rusija ne le da od nas ničesar ne zahteva, ona se odreka celo velikemu delu svoje posesti, Poljski, Litvi in Kuronski. Zahteva le, da naj narodi Poljske, Litve in Kuronske sami odločajo o svoji bodočnosti. Zdi pa se, da hočejo centralne države, da naj bi odločeval le razred gospodov, ne meščani in kmetje in delavci, temveč le aristokracija teh dežel in sicer pod oblastjo tujega orožja! In proti temu se Rusi upirajo. Ako se razbije mir na tem spornem vprašanju, potem bi morali nadaljevati vojno proti Rusiji le za to, da bi na Poljskem, v Litvi, na Kuronskem ne odločalo o usodi teh dežel ljudstvo, temveč razred gospodov, od katerega pričakuje gospodujoči razredi Nemčije in Avstro-Ogrske, da bo zvezal Poljsko v personalni uniji z Avstrijo, Kuronsko in Litvo pa pridružil Prusiji. Morali bi torej nadaljevati vojno za to, da postane avstrijski cesar poljski kralj in da bi pruski kralj gospodarsko in politično razpolagal s Kuronsko in Litvo. Ali naj ljudstvo nadaljuje boj, da Nemčija in Avstrija razširita svojo oblast nad sovražnimi deželami? Končno poziva delavstvo na skupni boj za čim skorajšnje končanje vojske, za mir brez odkritih ali prikritih aneksij in za mir na temelju nepotvorjenega prava samoodločbe narodov.“

Naša vlada se je požurila potolažiti javnost z izjavo, katero je dne 17. januarja podal ministrski predsednik Seidler v seji proračunskega odseka avstrijskega državnega zbora, da se naš zunanji minister trudi za sporazum, ki temelji na programu miru brez aneksij in kontribucij. O tretji mirovni programni točki, namreč o samoodločevanju narodov, pa je Seidler previdno molčal, ker naša vlada od nemškega državnega tajnika Kühlmanna ni dobila poverjenja, da kaj izjavi o tem.

Naslednji dan je v odsekovni seji notranji minister grof Toggenburg branil zunanjega ministra grofa Czernina, češ, da ne stremi za drugim nego za tem, da kakor hitro mogoče doseže za nas sprejemljiv mir. „Zlagamo se torej“, je rekel grof Toggenburg, „v glavni točki, da hočemo mi in hočejo Rusi mir. Kako se naj izjalovi, če si sedita nasproti dva človeka in hočeta eno in isto?“

Pa ravno za to se gre, če ta dva človeka, na eni strani Rus, na drugi strani Nemeč, hočeta isto.

Istega dne kakor Seidler na Dunaju, je grof Czernin v Brestu-Litovskem izjavil, da je porok in da jamči za to, da se mir z naše strani ne bo iz-

jalovil radi osvojevalnih namenov. Ali je Czernin porok in ali jamči za to, da se tudi s strani Nemčije ne bo izjalovil mir radi osvojevalnih namenov? Zakaj pa nemški državni tajnik Kühlmann ne da takšne odločne in določne izjave, ki bi vsebovala poleg izključitve aneksij in odškodnin tudi še zagotovilo absolutnega varstva pravice o samoodločbi narodov? Potem bi sedela nasproti dva človeka, ki hočeta isto, namreč mir brez aneksij, brez odškodnin in na temelju nepotvorjenega prava samoodločbe narodov.

V Nemčiji pa se vedno šari in kvari vse-nemška aneksionistična struja, ki dela kancelerju pl. Hertlingu in državnemu tajniku Kühlmannu največje zapreke in težave. „Kölnische Volkszeitung“ priznava, da je med najvišjim vojaškim vodstvom in državnim kancelerjem vladala raznost mišljenja in da bo vladala tudi še v bodočnosti. Ta raznost mišljenja se pojavlja tudi v Brestu-Litovskem, kjer je pruski general Hoffmann kot eksponent velenemških aneksionistov močno zarožljal s sabljo ter s svojim na pruskih vojaških vežbališčih običajnim korporalskim tonom povzročil velike težkoče. Velenemški aneksionisti so spravili svojega eksponenta tudi v največjo bližino nemškega cesarja, in sicer v osebi novega predsednika civilne cesarske pisarne gospoda plem. Berga, nekdanjega nadpredsednika v vzhodni Prusiji, moža najčistejšega vsenemškega kalibra.

Notranje razmere v Nemčiji so torej velika prepreka in ovira na potu do miru. Te razmere vežejo Kühlmannu roke in zapirajo usta. Naš zunanji minister ne trpi pod tako neugodnimi notranjimi razmerami. Zakaj torej ne odpre ust in ne rabi svobodnih rok? Zakaj se ne posluži modernega načela o pravici samoodločbe?

Gospode v deželi.

Celovec, 17. jan.

Nemški Volksrat na Koroškem sklicuje v sporazumu z nemškim ljudskim društvom, z vsenemci in koroškim Bauernbundom na dne 20. t. m. v trgovsko in obrtno zbornico „nemški obrambni šoh.“ Vabilu dostavlja besede: „V svoji hiši hočemo biti mi gospodje!“

Nacionalci ne morejo preboleti, da sta prišli iz Dunaja vendar enkrat dve preiskovalni komisiji, da se na lastne oči prepričate, kakšne razmere da so v resnici v koroškem vilajetu. Komisiji, zlasti vojaška, niste delovali tako, da bi mogli biti zadovoljni. Pa že dejstvo, da kdo skuša od blizu pogledati v nemško-konacionalno gnezdo, koroške nacionalce strašno — razburja. Saj je bila njihova taktika od nekdaj, vse prikriti in vse pritožbe koroških Slovencev naslikati le kot — kranjske hujskarije.

Samo en zgleđ. Dne 4. novembra 1909 je bil na celovškem kolodvoru aretiran koroški (!) Slovenec, že rajni župan blaške občine, posestnik Miklavč, ker je v slovenskem jeziku zahteval vojni listek. Enako se je šest dni pozneje zgodilo posestniku Eratu iz Marije na Zili, kajpak tudi koroški Slovenec! Miklavč in Erat sta bila znana splošno kakor izredno mirna, tiha človeka, pa odločna narodnjaka. Zadevo je spravljal v državni zbor koroški Slovenec poslanec Grafenauer. V debati o njegovem nujnem predlogu je pa hotel poslanec Dobernig vse utajiti, je rekel, da pripoveduje poslanec Grafenauer same — bajke in dobesedno izjavil: „Pravica, da se smejo vojni listki zahtevati v slovenskem jeziku, se nikdar ni odrekala.“

Isti stari taktiki hočejo ostati nacionalci tudi sedaj zvesti. Z vpitjem in grožnjami hočejo „dokazati“, da podatki v interpelaciji dr. Korošca in tovarišev o preganjanju koroških Slovencev med vojno ne bi bili resnični. Računajo pri tem s staro izkušnjo, da se bo centralna vlada zbala njihovega vpitja in groženj. Tako je vedno bilo. Poleg tega pa upajo, da od slovenske strani ne bo takega krepkega odpora, kakor so ga pred vojno doživeli na svoj sinčavaški ponesrečeni „Kärntnertag“ s sijajnima taboroma v Šmihelu in Št. Jakobu. Vedo namreč, da je od Slovencev vse, kar je še napel živega, pri — vojaki, nemško uradništvo in nemško-konacionalni agitatorji so pa — oproščeni. So res v vsakem oziru „gospodje v deželi.“

Vemo, da iščejo novih — žrtv in denuncirajo

naprej. V „Freie Stimmen“ z dne 13. t. m. ponavlja jo stare, že v preiskavah temeljito ovržene denunciacije o panslavistih, srbofilnem „Miru“ in nič ne prikrivajo svoje bolesi nad ponesrečenimi denunciacijami: „Koliko teh preiskav je dokazalo nedolžnost, koliko teh preiskav je bilo ustavljenih le vsled pomanjkanja polnih dokazov, ker so bile priče poklicane k vojakom ali so vsled nerednosti (aha!) ali strahu pred neprijetnostmi, koroške preiskave je končno vsled znanega pripogiba kardinala-kneza-nadškofa dr. Piffila bilo potlačenih, na to interpelacija ne da nobenega odgovora!“ Gospodje nacionalci so imeli torej pripravljene še — druge preiskave, ki pa se očitvidno vsled fiaska prvih niso izvršile. Hine ille lacrimae!

Na shodu v Beljaku dne 13. t. m. so začeli vpitjem in dne 20. t. m. bodo nadaljevali v Celovcu. V Beljaku so bile zbrane nemške stranke vseh nians, le — poslancev ni bilo. Razumemo. Najbrž so vedeli, da se bo tam hujskalo za nadaljevanje vojne, to pa tudi pri koroškem nemškem prebivalstvu ni popularno. Hindenburga so brzojavno pozdravili s pripombo: „Mi Nemci v koroški deželi imamo živce, da zdržimo.“

Iz državnega zbora.

Dunaj, 17. januarja.

Današnje seje budgetnega odseka so se udeležili ministrski predsednik Seidler, notranji minister Toggenburg, železniški minister Banhans, finančni minister Wimmer in minister za ljudsko prehrano Höfer.

Poslanec dr. Benkovič je imenom Jugoslovancev in Češkega Svaza vprašal ministrskega predsednika, ali je vlada pripravljena vpivati na skupno vlado v tem smislu, da se ne otežkoči sklep miru 1. z aneksijskimi načrti centralnih vlasti, posebej ne z oviranjem proste samoodločbe narodov na Poljskem, Litvanskem in v Rusiji, 2. z izgovarjanjem na ustavno pot glede samoodločbe narodov Avstro-Ogrske, kakor je to storil naš zunanji minister dne 22. dec. 1917, 3. z dogodki kakor n. pr. ton nemškega delegata generala Hoffmanna dne 12. jan. naproti ruski delegaciji. Slednjič želi pojasniti, ali smatra vlada in skupna vlada izjavo o vojnih ciljih, kakor sta jo podala Lloyd George in Wilson, za priprave za pogajanja o splošnem miru.

Poslanec dr. Lovro Pogačnik je vprašal vlado, ali hoče pri rešenju armadnega vprašanja zavzeti stališče, da se ima rešiti na podlagi samoodločbe vseh narodov in ustanoviti samostojne narodne armade.

Ministrski predsednik Seidler je odgovoril: Na vse podrobnosti ne morem takoj odgovoriti; zlasti na vprašanje Stanek bom odgovoril šele v plenumu. Poslanec Stanek je namreč vprašal, kako je z cgrsko armado. Glede pogajanj v Brestu-Litovskem se sklicujem na točna poročila kor. urada. Kakor vidite, so se začela pogajanja o separatnem miru z Rusijo na podlagi odgovora osrednjih sil na rusko ponudbo. Pogajamo se z delegati vlade ljudskih komisarjev, kakor tudi z Ukrajinci. Odločujoče važnosti so razprave v komisiji za politična in teritorialna vprašanja. Sedaj smo v štadiju formulacije obojestranskih stališč, ki so se že tako pojasnile, da je v tem videti napredek. Res je, da še ni videti linije, na kateri se bo našla od obeh strani tako resno zaželjena poravnava. Ne sme se podcenjevati težav, katere bo treba še premagati. Minister zunanjih zadev se trudi v tej smeri, da doseže poravnavo varujoč program miru brez aneksij in kontribucij in vpoštevaje obojestranske interese. Zunanji minister ne dvomi o dobrem izidu pogajanj. Čim dobim nova poročila, jih sporočim državnemu zboru. Želim iskreno, da bi bil kmalu v položaju sporočiti državnemu zboru kaj ugodnejšega kakor sem mogel storiti danes.

Poslanec dr. Adler: Na vprašanju prestiža se mir ne sme razbiti. Če ljudstvo izgubi nade na mir, in če nima kaj jesti, potem nima nič več izgubiti. V Brestu-Litovskem morajo sodelovati narodi Avstrije, če ne in personam, vsaj v čutu odgovornosti tamošnjih meščetarjev. Parlament bi moral biti permanenten. Rožljanje s sabljo (Hoffmann) mora vsakega razburiti. Socialna demokracija je za svobodo Poljske in eventuelno tudi za pridruženje Krakova na Var-

žavo, a ne narobe. Vsaka manjšina v kaki deželi ne more ustrahovati lastne države. To ne odvisi samo od nje. Saj noben narod ne more o svoji usodi odločati brez ozira na one, ki z njim skupaj žive. Grof Czernin nam je v Evropi preskrbel rešpekt.

Nato je govoril dr. Benkovič: Odgovor ministrskega predsednika na naše vprašanje nas ni presenetil: od te nezmožne vlade ni nič več pričakovati; ta odgovor je le parafraza oficijelnih poročil. Državni zbor se mora zavedati svoje dolžnosti in zahtevati, da se permanentno informira o poteku pogajanj. V Nemčiji zboruje glavni odbor permanentno, mi pa se moramo boriti za sklicanje zbornice in šele pozivati vlado, da pride v odsek. Nam preostaja le, šteti na gumbih suknje, ali bomo jutri imeli mir ali ne. To je za parlament najmanj nedostojno. V Brestu-Litovskem morajo sedeti zastopniki narodov, katere je ruski sovjet tja klical, zraven diplomatov in generalov. To moramo zahtevati, ker mir je ogrožen raditega, ker so naši zastopniki iz sprejetega mirovnega programa napravili farso. Ljudstvo ne želi lahorik za diplomate in kake generale, ampak dobrega miru. Ta pa je na podlagi, katero je Czernin že sprejel na rusko ponudbo, t. j. brez aneksij in kontribucij ter s samoodločbo narodov. Zastopnikom osrednjih držav manjka odkritosti pri pogajanjih. Kaj pomagajo govorice o aneksiji delov Poljske v Nemčiji? Nemški predlogi glede samoodločbe narodov v Poljski ne odgovarjajo načelu „brez aneksij“; te narode se hoče, če že ne politično, pa vsaj gospodarsko podjarmiti. Toda avstrijski narodi tega ne bodo trpeli, da bi se vojna za prikriti aneksionistične namene le eno minuto podaljševala ali da bi taki predlogi ogrozili mir.

Del ruskih predlogov tvori samoodločbo narodov. Stališče grofa Czernina pomenja, da odklanja narodno samoodločbo. Kajti po nakazanem ustavnem potu je ne bo nikdar dosegli. Tudi nasprotuje bistvu tega načela, da en narod soodloča tudi o usodi drugih narodov, kakor nam naša ustava predpisuje. Hočemo ali nečemo, tudi mi Jugoslovani smo objekt mirovnih pogajanj. Vojna se je pletla za Trst, Gorislo, celo del Kranjske, Dalmacije, Bosno in Hercegovino: zato se bo o teh vprašanjih tudi na mirovnem kongresu razpravljalo. Jugoslovansko vprašanje je postalo eminentno mednarodno vprašanje!

Cemu vlada ne odgovori na vprašanje, ali hoče mirovno izjavo Lloyd Georgesa in Wilsona sprejeti kot podlago za pogajanja o splošnem miru? Zahtevamo odgovor na to vprašanje. Ti izjavi garantirata obstoj naši državi, če je pravična našim narodom.

Jugoslovanski narod stoji kot en moč za našo deklaracijo: če se ji ne vstreže na mirovnem kongresu, rešila se boče pozneje pod neugodnimi razmerami. Jugoslovanska ideja je pognala globoke korenine; nihče je več ne zatre. To ni naš maksimalni, ampak naš minimalni program. Nič ne de, da posamezne, od vlade odvisne stranke smatrajo deklaracijo kot nekaj maksimalni program: vihar ljudskega ogorčenja jih bo pomedel in nobena vlada jim ne more pomoči, ker naš Jugoslovanski narod — je zrel!

Končno se je govornik pečal s prehrano južnih dežel, z novimi rekvizicijami na Štajerskem. Omenjal je uboj v Forminu in naprtil vladi, posebno namestniku, odgovornost za ta uboj. Apeliral je na navzočega ministra generalnega majorja Höferja, naj ustavi samovoljne rekvizicije žita na Spodnjem Štajerskem.

Tudi poslanec Zenker je izjavil, da ni zadovoljen z odgovorom ministrskega predsednika in se je pritoževal nad rožljanjem s sablo pri pogajanjih v Brest-Litovskem.

V popoldanskem nadaljevanju se je govoril poslanec dr. Pogačnik o prehrani in o rekvizicijah.

V justičnem odseku se je danes razpravljalo o mladinskem kazenskem pravu in sklenilo, da se more kazen začasno spregledati pri vseh kaznivih činih, ki so samo pod denarno globo ali zaporom do 6 mesecev. Pri kaznih do 3 mesecev bo sodnja mogla, ne da bi sploh izrekla kake kazni, skleniti, da se dočasnega mladoletnika prevzame v oskrbno vzgojo. Končno se je sklenilo sodnji razširiti pravico znižanja kazni pri zločinih, ki jih zakon hoče kaznovati od 10 do 20 let, do enega leta. Kjer pa je zagrožena kazen od 5 do 10 let, sme sodnja kazni znižati mladoletniku do 3 mesecev. Tem slednjim potom pridejo i težji slučaji do možnosti, da se kazni sploh ali vsaj pogojno spregleda.

V soboto, dne 19. t. m., je proračunski odsek razpravljao o proračunu notranjega ministrstva. Notranji minister grof Tögenburg je govoril o cenzuri. Poslanec grof Barbo je izjavil, da on ne more glasovati za proračun notranjega ministrstva, ker vlada daje Slovanom darila (!!) na račun — Nemcev. Nato je govoril nemški nacionalce Kraft. O njegovem govoru poročamo na drugem mestu. — Nadaljevanje se je danes v ponedeljek, dne 21. jan.

Vojni napor Anglije.

V angleški spodnji zbornici je podal minister Geddes podobno izjavo o tem, na kak način namera-

va Anglija dobiti več vojakov za zapadno fronto. Minister je izjavil:

Kako izpopolniti in pomnožiti našo armado, je sedaj naše najnujnejše vprašanje. Kar moramo storiti sedaj, so koraki z ozirom na čas, ki nam bo povzročal največ skrbi in kateri, kakor mislim, ni več tako daleč. Angleške vojne sile postajajo za zaveznike vsak dan važnejše. Rusija se ne vojskuje več za svobodo, Francija je v boju zastavila svojo polno silo, Amerika se še ne nahaja na bojišču in pretekli še bodo meseci, predno bode mogla poseči v vojno z vso svojo močjo; Italijo so pa zadeli težki udarci. Jasno je, da moramo biti pripravljeni na to, da bomo igrali na bojišču večjo ulogo, dokler nam Amerika ne pride na pomoč.

Kakor se ceni, so osrednje sile v položaju, odposlati z ruske fronte 38 divizij na zapadno fronto, dočim bodo uporabljale divizije na vzhodu brez dvoma v ta namen, da izpopolnijo vrzeli zapadnih divizij. Računati moremo s tem, da bodo imele osrednje velesile na ta način ne manj kakor 950.000 mož na razpolago. Vrhutega še pa moramo računati s tem, da bo spravila Avstrija precejšnje število svojih divizij na italijansko in na zapadno bojišče. Za vsem bosta na ta način, ker Rusija ne pride več v poštev, ojačili osrednji velesili zapadno in italijansko fronto morda za 1.600.000 mož, pri čemur še pa rezervne čete, ki bi bile sicer za službo na ruski fronti potrebne, niso vštete. Kljub temu se ne sme dvomiti o končni zmagi zaveznikov. Le kaka psihologična katastrofa v kateri zavezniški državi bi mogla rešiti osrednji velesili.

Glede števila angleške armade je izjavil: Od izbruha vojne do danes smo stalno pomnoževali svoje bojne sile. Meseca oktobra so znašale naše pomorske sile 400.000 mož. Angleška armada šteje sedaj čez 4 milijone mož. Ako odštejemo izgube, lahko rečemo, da je napor britskih narodov spravil na noge nič manj kakor 7½ milijona mož. V to število še pa ni všteto število vojaških delavcev, ki so zaposleni v raznih ladjedelnicah, v vojni industriji, v trgovski in vojni mornarici in v zračni službi.

Da more Anglija vzdržati armado v svoji nezmanjšani moči, rabi takoj 420.000—450.000 mož, kar namerava doseči na ta način, da bo zmanjšala število od vojaške službe oproščenih, kojih število znaša sedaj čez 1 milijon moških oseb.

Delavske stavke.

Borba delavcev za mir in za kruh se nadaljuje. Vsak dan stopa v stavko več delavcev. Iz Nižje-Avstrijskega se je glavno torišče stavke preneslo na Gornje-Štajersko, kjer so ustavile delo večinoma vse večje tovarne.

Delo stoji n. pr. v naslednjih obratih: v Donavicu, kjer je zaposlenih več desetisoč delavcev v tamošnjih železninarskih tovarnah, v Böhlerejevih delavnicah v Kapfenbergu, v muricodolski papirnici v Brucku, v raznih tovarnah v Ljubnem, v Veitschu, nadalje v delavnicah južne železnice v Mürrzusschlagu in državne železnice v Knittelfeldu. V Gradcu je zastalo delo v vseh večjih obratih. Število stavkujočih v Gradcu je znašalo v petek nad 20.000. Na Dunaju je začelo stavkati tudi tiskarniško osebje, tako da je zadnjo soboto izšlo le skromno število dunajskih listov. Stavka se je razširila tudi na tovarne v Lincu, v Brnu, v Pragi, Krakovu in tudi v Budimpešti.

Socialdemokratska stranka izjavlja, da ni organizirala štrajka, temveč da so delavci sami stopili v stavko. Na številnih delavskih shodih zadnjih dni so povdarjali govorniki, da ne gre toliko za skrženo količino moke, temveč, delavstvo hoče s štrajkom vplivati na vlado, da pospeši mir.

Strankarsko vodstvo socialdemokratske stranke je izdalo oklice na železničarje in delavstvo v tovarnah za živila, naj ne ustavijo dela.

V soboto, dne 19. t. m. in v nedeljo, dne 20. t. m., se je štrajk na Gornjem in Srednjem Štajerskem, Nižje-Avstrijskem in nekaterih drugih deželah še bolj razširil. V dolini reke Murice na Gornje-Štajerskem stojijo vse tovarne in delavnice. V Mürrzusschlagu so pričeli štrajkati vsi delavci v delavnicah kurilnice južne železnice. V velikih obratih v Donavicu stojijo vse delavnice razun onih, o katerih se je sporazumno določilo, da je radi javnih interesov potrebno, da se dela. V Gradcu se je delo ustavilo skoro v vseh večjih in mnogih manjših delavnicah. Poulična železnica je vozila včeraj samo popoldne. V krajih, kjer stoji delo, prirejajo socialni demokratje shode in obhode. Mir se še do sedaj nikjer ni kalil.

V Mariboru in drugih južnih krajih še ni opaziti znamenj štrajka.

Dunajski listi razun uradne „Wiener Zeitung“ te dni niso izšli. „Arbeiter Zeitung“ se tiska samo na štirih straneh in prinaša samo poročila o stavki in o poteku mirovnega gibanja.

Vodstvo nemške socialne demokracije je izdalo oklice, v katerem poziva delavce, naj bodo mirni in izraža svoje veselje nad razvojem mirovnega gibanja. Vodstvo stranke naglašja, da se nadaljujejo pogajanja z ministrom za prehrano. Zahteva po miru stoji pred vsemi drugimi zahtevami stavkujočih.

Na Dunaju so se tovarniškim delavcem pridru-

žili tudi krojači in šivilje večjih delavnic za obleko in perilo. Štrajkati so začeli tudi delavci v tobačnih tovarnah. Delo so ustavili delavci tudi v velikih municijskih in orožarnih delavnicah v Blumauju in v Steyru.

Zahteve delavcev.

Pri posvetovanju z ministrom Höferjem so stavili stavkujoči med drugimi tudi naslednje glavne zahteve:

Politično amnestijo za vse radi političnih prestopkov obsojenih civilnih in vojaških oseb.

Prekliče se naj militariziranje obratov.

Morila grofa Stürgkha, dr. Friderika Adler, se naj pomilosti.

Izpustijo se naj delavci, ki so radi političnih in vojaških deliktov v civilnem ali vojaškem zaporu.

Brest-Litovsk

Komisija za ureditev političnih in teritorialnih vprašanj je zborovala v petek, 18. januarja, dopoldne in popoldne. Razpravljalo se je najprej o povratku beguncev. Državni tajnik pl. Kühlmann je izjavil, da so osrednje države principiarno zadovoljne, da se vrnejo te osebe; vprašal pa je, ali bode ruski vladi mogoče, podati onim, ki pridejo v poštev, dokazilne listine, da so pred begom živeli v onih pokrajinah. Trockij je odgovoril, da se begunci in evakuiranci zbrani v Rusiji v skupinah po deželah in da je civilnim organom brez dvoma dana možnost, podati ta dokaz. Nato je prišlo v pretres vprašanje, kako se naj vrši glasovanje o državni pripadnosti zasedenih pokrajin. Nemci so povdarjali, da od ruske delegacije za to predlagano ljudsko glasovanje ne odgovarja duševnemu razvoju tamošnjega prebivalstva in da bi bilo pravilnejše, dopolniti in razširiti v onih krajih obstoječe zastope z volitvami na široki podlagi. Trockij pa je pripomnil, da ruska delegacija ni istega mnenja o kulturnem nivoju tamošnjega prebivalstva in da vzdržava svoj predlog, da naj ljudsko glasovanje odloča o bodočnosti teh dežel. Nadaljnje razmotrivanje tega vprašanja se je nato odložilo ter je komisija prešla v razgovor o obsegu onih pokrajin, ki jih je šele v poznejšem času izprazniti, ker jim je pridržana odločitev o njih državni bodočnosti. General Hoffmann je predložil karto, ki obsega podrobnosti za pokrajino med Vzhodnim morjem in Brestom-Litovskim. Na pripombo, da južno od Bresta-Litovskega ležeči teritoriji na tej karti niso upoštevani, ker se glede njih vršijo pogajanja z ukrajinsko delegacijo, je Trockij izjavil: Proces samoodločbe Ukrajine še ni dospel tako daleč, da bi se smelo smatrati za rešeno vprašanje meje med nami in novo republiko. Ta pa nima za posledico nikakršnih težkoč za pogajanja, ker po naših principih določa meje volja širokih mas prebivalstva in v vsakem posameznem slučaju bi bilo treba sporazuma med nami in ukrajinsko delegacijo. To se nanaša naravno tudi v polnem obsegu na pokrajino južno od Bresta-Litovskega.

V zvezi s tem je grof Czernin sprožil vprašanje o pokrajinah, zasedenih od avstro-ogrskih čet ter je prosil pojasnila, ali se naj tozadevna pogajanja vršijo s petrograjsko vlado ali pa, kakor želi ukrajinska delegacija, samo z ukrajinsko delegacijo. Trockij je odgovoril, da ukrajinski delegaciji enostranskega in samostojnega obravnavanja tega vprašanja ne more priznati.

Popoldne je pl. Kühlmann zaprosil pojasnila o razmerah v Kavkaziji napram petrograjski vladi. Trockij je izjavil, da stoji kavkaška armada v polnem obsegu pod poveljništvom predstojnikov, ki so v dani sovjetu ljudskih komisarjev. Na vprašanje, ali se bo vlada ljudskih komisarjev bavila z zadevo Alandskih otokov ali pa je za to pristojna finska republika, je Trockij odgovoril, da izvršena proklamacija državne neodvisnosti Finske ni povzročila nobene spremembe v vprašanju Alandskih otokov.

Ob koncu se je Trockij izjavil, da je iz notranjepolitičnih razlogov prisiljen odpotovati v Petrograd za teden dni in predlagal, naj se posvetovanja te komisije odgodijo do 29. januarja. Osrednje vlade so to izjavo vzele za znanje. Ponoči se je Trockij odpeljal v Petrograd. Grof Czernin pa se je odpeljal na Dunaj.

Grof Czernin vstraja pri svojem mirovnem načrtu.

Iz Bresta-Litovskega se z dne 17. januarja poroča:

Naš zunanji minister grof Czernin se je v pogovoru z zastopnikom brzojavnega in poročevalnega urada glede stanja mirovnih pogajanj v Brestu-Litovskem izjavil sledeče: Mirovna pogajanja z zastopniki vlad v Petrogradu in Kijevu so v polnem teku. Njihov potek pa je težaven in dolgotrajen. Sem porok in jamčim zato, da se z naše strani mir ne bo izjalovil vsled kakih osvojevalnih namenov. Neumaknem niti besede od tega, kar sem označil in zastopal kot mirovni program naše monarhije. Nočemo imeti ničesar od Rusije, ne odstavitve ozemlja in tudi ne vojnih odškodnin. Hočemo imeti z Rusijo samo sosedno in

prijateljsko razmerje, ki stoji na trdni podlagi, ki bo trajno in zgrajeno na medsebojno zaupanje.

Grof Czernin in Ukrajinci.

Iz Bresta-Litovskega se dne 17. januarja poroča:

Na današnjem posvetovanju med avstro-ogrsko delegacijo na eni strani in med ukrajinsko delegacijo na drugi strani se je uvodoma kratko označil in zbral dosedanjih vseh zaupnih posvetovanj o političnih vprašanjih. Pri tem je naš zunajni minister grof Czernin povdarjal splošno temeljno načelo, veljavno za mirovna pogajanja v Brestu-Litovskem, priznalo tudi od ukrajinske delegacije, da je izključeno vmešavanje enega dela v notranje državne zadeve drugega dela. Na drugi strani pa vlada sporazum o tem, da sta za dosego trajnega prijateljskega razmerja pripravljena oba dela, da se medsebojno dogovorita o raznih političnih in kulturnih vprašanjih. Pri tem je grof Czernin navajal za zgled razgovor glede usode tistih poljskih manjšin, katere bodo morda priklopljene k bodoči ukrajinski državi.

To izjavo je vzela ukrajinska delegacija s prirejanjem na znanje in je izpovedla, da na njeni podlagi stopi v nadaljna pogajanja.

V teku nadaljnjega razgovora o medsebojnem gospodarskem prometu se je dognalo, da ni nobenih diferenc o temeljnih nalogah, ki bi mogle ovirati uresničenje sporazuma. Posvetovanja so uspela tako daleč, da so se že raztezala na konkretna vprašanja o blagovni izmenjavi. Nadaljne posvetovanje o gospodarskih vprašanjih je bilo izročeno posebni komisiji, katera bo takoj pričela z delom in bo delo izvršila brž ko bo mogoče.

Politične vesti.

Koroški Slovenci se gibljejo. Prihodnji četrtek, dne 24. t. m., opoldne se vrši v Celovcu v veliki dvorani hotela Trabesinger 24. letni občni zbor Katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem. Kdor more, naj pohiti na to zborovanje. Teptani koroški slovenski rod vstani, bratje in sestre naše Jugoslavije smo zvesto s teboj!

Sovražniki katoliške cerkve. Že stara je tožba prebivalstva v Magdalenskem predmestju v Mariboru, da je tamošnja cerkev premala. Cerkev je res tako mala, da bi komaj zadostovala za malo vaško župnijo na deželi, ne pa za mestno župnijo, broječo nad 16.000 ljudi. Zato je popolnoma upravičena želja, ki se jo gajla že desetletja, naj se seziđa nova velika cerkev. Ko pa se ta želja bliža svojemu uresničenju, bi jo radi preprečili mariborski nemškonačionalni in vsenemški zagrizenci. „Marburger Zeitung“ in njen vredni bratec v Bismarcku in v Luthru „Grazer Tagblatt“, strupeno hujskafa proti nameravani gradnji nove cerkve. Ker se je cerkvenemu predstojništvu posrečilo kupiti primeren prostor nasproti novemu mostu južno od Magdalenskega trga in je večina tamošnjih parcel v vrednosti nad 200.000 K že v njegovi lasti, bi vsenemški in protestantovski krogi radi sterilizirali mariborski občinski zastop, da ne proda onih parcel, ki so last mariborske mestne občine in ki se nahajajo sredi med tistimi parcelami, katere so prej bile v posesti zasebnikov, sedaj pa so že last cerkvenega predstojništva. Če mariborska mestna občina ne proda svojih parcel, se nova katoliška cerkev tam ne more zidati, tako špekulirajo te brunne protestantovske in vsenemške duše. Pri tem pa te vsenemške bufice pozabljajo, da je nad mariborskim občinskim zastopom še nekaj nadoblasti in da so katoličani v Mariboru v ogromni večini nad protestanti, ki so po največ odpadniki od katoliške vere in novopečeni lutroveci. Cerkev je verska potreščina, ker brez nje ni bogoslužja, ona pa je tudi kulturna naprava. Škandal prve vrste bi bil, če bi v katoliški Avstriji zidanje katoliških cerkva preprečevali vsenemški in protestantovski zagrizenci, za katerimi stojijo kot voditelji privandrani pastori. Ti krogi se s strastno vnemo potegujejo za to, naj se potom kolonizacije vsenemška kultura nese in širi med culukafre in hotentote, pri nas pa preganjajo in ovirajo kulturne naprave, kakor so naše katoliške cerkve. To je vsenemška pohlepnost in vsenemško kulturno hinavstvo, ki ga mi dobro poznamo in pred katerim bi se naj v imenu človečanstva zavarovalo uboge afrikanke črnce na vzhodu in zahodu. Za širšo javnost pa je zadeva nove cerkve v Magdalenskem predmestju nov dokaz za vsenemško zagrizenost in nasilje, ki vlada pri nas ne samo na narodnem in političnem, marveč tudi na cerkvenem polju.

Nemške duhovnike pogreša „Marburger Zeit.“ na Spodnjem Štajerskem. Čemu pa jih je treba? Saj je za Nemce na Spodnjem Štajerskem v dušeskrbnem oziru poskrbljeno v popolni meri in v vsakem oziru, z nemškimi pridigami v cerkvi in z nemškim verskim podukom v šoli. Ne more pa se isto reči o Slovencih, ki prebivajo v graški škofiji. Ali se ni odpravila edina in zadnja slovenska pridiga za Slovence v Cmurku? Ali se ne krči vedno bolj število slovenskih pridig v Lučanah? Ali nemška duhovščina kaj skrbi za množične Slovence v Gradcu, v Kapfenbergu itd.? „Marburgerca“ naj torej rajši molči, ker se njeno govoričenje v tej zadevi lahko

izprevrže v veliko obtožbo Nemcev. Sicer pa mora biti število pravih Nemcev na Spodnjem Štajerskem prav majhno, ker iz svoje sredine niso dali škofiji niti enega nemškega duhovnika.

Vlada, pomagaj! Celjski svobodomiselní mestni očetje so v seji občinskega zastopa dne 18. januarja sklenili resolucijo, v kateri se visoka vlada nujno poziva, naj se z vso odločnostjo zoperstavi z brezmernim pritiskom se vršeci agitaciji za jugoslovansko deklaracijo z dne 30. majnika 1917 in za njena stremjenja. Nemški celjski svobodoljubi torej kličejo zoper Slovence na pomoč vlado, državnega zastopnika in žandarja. Nemški celjski junaki so porabili izrek svojega oboževanega narodnega malika Bismarcka, da se Nemci bojijo samo Boga; zakaj tem nemškim junakom se hlačice tresejo pred jugoslovansko deklaracijo. Agitacija za deklaracijo se vrši brez vsakega, tudi najmanjšega pritiska, pač pa so nemški zagrizenci zavolje nje prišli v veliko — stisko.

Zveza z „odprtim pismom.“ „Marburger Zeitung“ objavlja dne 20. januarja, torej po več kakor šest tednih po onem zloglasnem ptujskem zborovanju, kjer se je delalo s politično goljufijo, resolucijo, vsebujočo izjavo proti jugoslovanski deklaraciji in zaupnico Ornigu. S tem se vzbuja videz, češ, Ornig, ki je objavil ali moral objaviti svoje medlo odprto pismo, je zdaj dobil zaupnico od 45 občinskih predstojnikov ptujskega okraja. Kako se naj označi tako početje, prepuščamo bralcem.

Otvoritev ustavodajne skupščine. V petek, 18. januarja, se je ob četrti uri popoldne v Tavriški palači v Petrogradu po osrednjem izvršilnem odboru delavskih, vojaških in kmetskih svetov otvorila ustavodajna skupščina.

Jugoslovanska deklaracija.

Duhovščina laške dekanije za Jugoslavijo. Duhovščina laške dekanije se danes, ob godovnem dnevu nepozabnega nam sobrata dr. Janeza Evangelista Kreka, s ponosom in hvaležnostjo spominja njegovih neprecenljivih zaslug za vsesplošni napredek našega Boga in domovini zvestega ljudstva. Kolikokrat je prihital v naše delavske Trbovlje kakor oče med otroke učiti, bodrit, organizirati. Izjavljamo slovesno, da se i mi pridružujemo ideji, ki je že dolgo živela v našem narodu in je s pomočjo dr. Krekovega ženialnega duha dobila konkretni izraz v državnopравни deklaraciji Jugoslovanskega kluba dne 30. maja t. l. Tudi mi smo za Jugoslavijo pod žezlom Habsburžanov, ker le v njej vidimo predpogoj za svetovni mir, v njej osvoboditev izpod vsakega tujega, naši veri, narodnosti, gospodarstvu enako škodljivega vpliva. Hkrati iskreno pozdravljamo mirovno akcijo sv. Očeta in našega presvitlega cesarja za mir ter goreče prosimo Boga, da se ista v celem obsegu posreči. Laško, 27. dec. 1917. — Podpisi vseh.

Duhovščina novocerkovške dekanije za jugoslovansko deklaracijo. Dne 9. t. m. se je vršil jako pomenljiv sestanek dušnih pastirjev novocerkovške dekanije. Bili so duhovniki polnoštevilno zbrani, kar se že menda dolgo ni zgodilo. Znamenje, kako navdušenje vlada med nami za majniško deklaracijo. Starosta v dekaniji služb. župnikov, č. g. Kukovič iz Dobrne, je izrekel zlatomašniku preč. g. dekanu kanoniku dr. Gregorcu noveletne čestitke vernikov in duhovščine. Ob enem je že čestital za zlati doktorski jubilej preč. g. dekanu, ki je bil dne 12. marca 1868 v Gradcu promoviran za doktorja sv. pisma. Nato se je razpravljalo o jugoslovanski deklaraciji in se sprejela enoglasna tozadevna resolucija. Izrekla se je tudi zahvala ljubljanskemu knezoškofu za možati nastop v teh posebno za Kranjsko tako kritičnih časih. Spominjali smo se naših vrlih duhovnih sobratov, ki so ob začetku vojne mesece in mesece trpeli toliko krivic. Vleč. g. dekan je obljubil, da bo ta sklep naznanil dotičnim gospodom.

Mariborske Slovenke za Jugoslavijo. Izjava, katero so podpisale Slovenke v Mariboru in v predmestjih, se glasi: „Možje in sinovi, očetje in bratje krvavijo daleč proč v bojnih vrstah za domovino in cesarja. Da bi bili doma, zglasili bi se zdaj, ko gre za rodno grudo in naroda bodočnost, enako silno, kakor silno odmeva orožje v njihovih rokah. Tako pa se oglašamo me, slovenske žene in slovenska dekleta iz Maribora in predmestij zanje in poleg njih. Samotne zapuščenke ne čuvamo samo zvesto domačega ognjišča, ne redimo le bežne dece in drugih svojcev, temveč prehranjamo s svojim znojem državo. Zato se izjavljamo odkrito in možem enakovredno za deklaracijo Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, zahvaljujemo se jugoslovanskim poslancem za možati nastop ter jih zaupno prosimo, da trdni in neizprosni priborijo našim junakom lasten dom, deci pa srečnejše dni.“ — Sledi nad 2000 podpisov. Podpisovanje se še nadaljuje.

Tedenske novice

Imenovanja v ministrstvih. Okrajni komisar v poljedelskem ministrstvu dr. Fran Vodopivec je imenovan ministrskim podtajnikom. V službovanje v no-

vo ustanovljeno ministrstvo za socialno skrb je poelican svetniški tajnik pri vrhovnem sodišču dr. J. Polec. Temu ministrstvu je bil pridelen finančni komisar Ivan Klemenčič ter bil zajedno imenovan ministerijalnim koncipistom v tem ministrstvu. Naslov in značaj sekijskega svetnika je podeljen ministerijalnemu tajniku v notranjem ministrstvu dr. Ignacij baronu Ruber, ki je pred leti služboval tudi v politični upravi na Kranjskem.

† Josip Rapoc. Dne 18. prosinca t. l. je preminul v sanatoriju v Gradcu mariborski veleposestnik Josip Rapoc. Šel je iskat zdravja, pa je našel smrt. Rojen je bil dne 9. marca 1848. Gmotno je bil slabo situiran, a imel je podjetnega duha. Do leta 1892 se je pečal z vinsko trgovino in istega leta si je kupil hišo na Tržaški cesti. Kakor njegov bratnotar, blagi Franc Rapoc, tako si je tudi on spravil skupaj premoženje, ki prezentira zlasti danes ogromno vrednost. „Delaj, zbiraj, množi!“, to je bil program vsega njegovega življenja; za svoje potrebščine je bil naravnost skromen, skrbel je samo za svojo družino, da ji po njegovi smrti ne bo treba s praznimi rokami pričeti življenja, kakor je to moral on storiti. Svoj življenjski program je izvršil, njegova želja se mu je izpolnila. — Dal je cesarju, kar je bilo cesarjevega, a dal je tudi narodu, kar je bilo narodovega. In iz tega vidika se ga moramo posebno hvaležno spominjati. Bil je član vseh narodnih društev in vztrajen, dasi tih bojevnik v borbi ogroženih obmejnih Slovencev. Zato pa je tudi bil trn v peti našim narodnim sovražnikom, o katerih smo prebrani, da se danes vesele njegove smrti. — Izvanrednih zaslug si je stekel za mariborsko posojilnico in njemu gre nemala hvala, da je danes cvetoč in lepo razvit denarni zavod. Bil je njen soustanovnik in deloval je pri njej do svoje smrti kot vesten in marljiv blagajnik. Vsi oni, ki so ustanovili posojilnico in kasneje gradili veliko stavbo Narodnega doma, so že končali pot življenja in kot zadnji je šel še Josip Rapoc. — Tako iskreno si je želel konca strašne vojne in še bolj, da bi vsaj nekaj časa živel v novi Jugoslaviji, pa mu sreča ni bila mila. — Pogreb bo v torek, dne 22. t. m., ob 4. uri popoldne, iz mestne mrtvašnice na pokopališče v Pobrežju. — Blag in časten mu spomin ter pokoj njegovemu duhu!

Poroka. Včeraj, dne 20. januarja, se je v Št. Petru pod Sv. gorami g. Ivan Stadler, veleposestnik, poročil z gospodično Pepco Avgustinič. Bilo srečno.

Kako grdi in črnijo naše ljudstvo. Kakor je nemškonačionalni poslanec Kraft v seji proračunskega odseka državnega zbora dne 19. januarja omenil, se ptujski okrajni zastop pritožuje, da slovensko prebivalstvo vsled poziva slovenskih listov noče nemških mest na Spodnjem Štajerskem oskrbovati z živil. Slovensko ljudstvo si bo dobro zapomnilo, kdo ga grdi in črni pred svetom in bo o priliki temeljito obračunalo s temi ljudmi.

No, no, g. Jahn! „Marburger Zeitung“ piše, da je mariborska frančiškanska cerkev sezidana z nemškim denarjem. No, gospod Jahn, koliko pa se nemški glavači dali za frančiškansko cerkev? Koliko je dal zanjo g. Norbert Jahn?

Znižanje tedenske količine moke in žita. Urad za ljudsko prehrano je odredil, da dobijo osebe, ki kupujejo moko, odslej iste polovice manj kot dosedaj. Količina kruha pa ostane nespremenjena. Osebe, ki kupujejo moko, bodo dobile odslej na teden 1150 gr. moke in ne več dosedanjih 1400 gramov. Osebe, ki težko delajo in kupujejo moko, dobijo 1850 gramov na teden in ne več 2100 gramov moke. Samooskrbovalci, t. j. osebe, ki pridelujejo žito, smejo odslej na teden porabiti 1575 gramov in ne več 2100 gramov žita na teden, kakor dosedaj. Osebe, ki opravljajo težka dela in same pridelujejo žito, smejo uporabiti pa 2100 gramov in ne več 2560 gramov žita. Ta količina žita je približno enaka količini moke, ki jo dobijo ostalo prebivalstvo.

Dopisi.

Maribor. Umrl je dijak I. gimnazijskega razreda Franček Kos, sin g. nadučitelja o. Marije Snežne na Velki. Pogreb se vrši jutri, v torek v Mariboru. Vrlemu dijaku svetila večna luč!

Sv. Urban nad Mariborom. Izvršujoč željo rajnega rodoljuba nadučitelja Avg. Hauptmana so tisti, ki so ga spemili na zadnji poti namesto venca na grob domu na oltar darovali za Tiskovni dom 304 K. Izmed teh je g. Filip Galunder, župan pri Sv. Križu nad Mariborom, daroval 200 K.

Žalec. V nedeljo, dne 27. t. m., priredijo žalska in petrovška izobraževalna društva ob 3. uri popoldne v Hodnikovi dvorani v Žalecu veliko ljudsko slavnost. Program cele prireditve je izvanredno raznovrsten in velezanimiv. Na sporedu je govor našega mladinskega organizatorja dr. Josipa Hohnjec iz Maribora in dve gledališki predstavi. Celo slavnost pa bo visoko povzdignila slavnoznana šentpeterska orkestralno-instrumentalna godba, ki bo ta dan proizvajala najizbranejša koncertne skladbe. Savinčani, pridite v obilnem številu, pokažite, da še vojna ni zamorila v vaših sroih vsega narodnega navdušenja in smisla za umetnost! Nedelja, dne 27. januarja, naj bo za celo našo Savinjsko dolino velik narodni dan!

Delavski štrajk končan.

V soboto zvečer se je odposlanstvo štrajkujočih delavcev pod vodstvom poslancev Adlerja, Seitzja, Rennerja, Domesa in Hanuscha v ministrski sobi državne zbornice pogajalo z avstrijsko vlado. Navzoči so bili ministri Seidler, Toggenburg, Höfer in Czapp. Seidler je izjavil, da je najsrčnejša želja našega cesarja, da kakor hitro mogoče konča vojsko s častnim mirom. Vlada je vse storila ter bo tudi v bodoče vse storila, da se splošni mir doseže kakor hitro mogoče. Sedaj je mogoč samo posebni mir z Rusijo. Vlada se bo, kakor se je dosedaj, skrbno izogibala vsem osvojevalnim namenom. Vlada noče nobenih teritorialnih pridobitev na račun Rusije. Poljska bo samostojna država, ki bo samostojno uredila svoje razmerje do nas. Vlada nima namena usiliti Poljski kakšno državno obliko ali kakšne razmere do nas. Poljska bo imela priliko z ljudskim glasovanjem na široki podlagi, in sicer neovirano od okupacijskih oblasti v popolni svobodi določiti svoj državni red. Umakniti čete iz Poljske, kakor to zahteva ruska vlada, pa c. kr. vlada ni mogla, ker z ozirom na drugih frontah in na nestalne notranje razmere v Rusiji nismo mogli brez preteče škode za naše vojaške interese tega ozemlja vojaško izprazniti. Upati je, da se, če je na ruski strani poštena mirovna volja, pogajanja ne bodo razbila ob teh vprašanjih. Z ukrajinsko republiko so pogajanja že uspela tako daleč, da je upati skorajšnjega zadovoljivega konca. Vlada bo o stanju pogajanj informirala ljudstvo in njegove zastopnike. Ni njen namen, da bi omejila ustavni vpliv delegacij in zakonodajnih korporacij obeh držav na našo zunanjo politiko. Glede na vprašanje ljudske prehrane je minister Höfer izjavil, da je že izšla odredba, ki določa enakost med tistimi, ki sami pridelujejo in med tistimi, ki jih morajo kupovati. Ureditev zmlatve se bo zdaj izvršila. Kmetijski mlini se bodo, kjer to dopuščajo krajevne razmere, zaprli. (Kdo pa bo na deželi mlet? Ali bo to storil Höfer sam? Vprašanje uredništva). Živila se bodo strogo popisala, rekvirirala in enakomerno porazdelila. Vlada se energično in kakor je upati, z uspehom trudi, da s pogajanjem z Ogrsko izboljša naše prehranjevalne razmere. Notranji minister grof Toggenburg je povedal, da so se predpogoji in načela za obravnavo občinskega volilnega prava med in vsled vojske spremenili. Vlada uvideva, da morajo tudi na tem polju javnega življenja demokratska načela, ki je z njimi prešinjena državnozborna volilna pravica, priti do veljave. Zato bo kakor hitro mogoče deželnim zborom predložila zakonske načrte, ki bodo izvršili to misel z ozirom na posebne narodne razmere v posameznih deželah in dopolnjeni s proporcionalnim in pravom. Ob sklepih deželnih zborov o preosnovi občinskega volilnega reda, katera se bo opirala na državnozbornega volilnega reda, vsebovala proporcionalni volilni red in se tudi ozirala na zahteve žensk po udeleževanju v javnem življenju, ne bo nobenega pomisleka, da se predložijo za sankcijo. Minister za deželno brambo Czapp je napovedal, da je vlada pripravljena militarizacijo obratov odpraviti s posebnim zakonom in vojaška sodišča nadomestiti s civilnimi. Poslanec dr. Adler se je nato zahvalil vladi in obljubil, da bo delavstvo takoj obvestil o obljubah vlade. Zaupniki delavstva so potem sklenili, da vzamejo izjave vlade z zadovoljstvom na znanje in da priporočajo vsem štrajkujočim delavcem, naj takoj zopet začnejo z delom.

Nemiri v Rusiji.

Najnovejša poročila iz Rusije pravijo, da postajajo nemiri v Petrogradu vedno večji, ker postaja aprovizacija prebivalstva z živili in s kurivom vsak dan slabša. Tudi med vojaštvom se kažejo znamenja needinosti, tako da mu sedanja vlada ne more več brezogojno zaupati. Boljševiki izgubljajo vedno bolj zaupanje v prebivalstvu, ker so postopali pri volitvah v ustavodajno skupščino zelo nasilno; v mnogih krajih so se vršile te volitve v senci bajonetov in vojaštvo je grozilo s smrtjo vsakemu, kdor bi volil proti kandidatu boljševikov. Na Lenina se je izvršil napad; neka ženska je z revolverjem ustrelila nanj. Ranjen pa ni bil Lenin, marveč v njegovi družbi se nahajajoči tajnik švicarske socialistične stranke Karel Moor. Sedanja ruska vlada je tudi izdelala odlok, v katerem izreka, da Rusija ne priznava nobenih zunanjih ali notranjih državnih posojil, od katerih se ohrestiti za mesec december že niso več izplačale. Obrestovala se bodo samo notranja državna

posojila do 10.000 rubljev. Odlok bo vlada predložila v odobrenje osrednjemu izvrševalnemu odboru. Zelo napeto je tudi razmerje med boljševiki in Ukrajino in ni izključeno, da bodo deli ruske armade korakali proti Ukrajini. Na zbrivanju ustavodajne skupščine v Petrogradu dne 19. januarja je prišlo do popolnega razdora med boljševiki in drugimi strankami. Skupščina ni hotela potrditi načina, kako se vršijo mirovni pogajanja. Boljševiki so zapustili sejno dvorano in vojaštvo je nato razgnalo zborovalce. Izšel je ukaz, s katerim vlada razpušča ustavodajno skupščino. Vsa znamenja v Rusiji kažejo, da je stališče boljševikov zelo omajano. Po petrogradskih ulicah se je zopet streljalo, ubitih je več oseb, med njimi tudi član izvršilnega odbora kmečkih zastopnikov, Boganov. Veliko oseb je ranjenih, med njimi veliko žensk. Anglija noče priznati boljševiške vlade.

Istnic uredništva.

Gospod. Katika Petek: Vašo izjavo objavimo v petkovi »Straži«. Le korajžno! V današnjih časih potrebuje slovenski narod tako navdušenih in zavednih mladenk. Pozdravljeni!

Potrjim srcem sporočamo tužno vest, da nam je umrl nenadoma naš ljubi sin oz. brat

Franček Kos,

gimnazijec I. b razreda v Mariboru.

Pogreb se vrši v torek popoldne v Mariboru

Maribor, 20. januarja 1918.

Stefan in Avgusta Kos,
nadacitelj pri Mariji Snežni, starši.
Stefan, Berta in Gustav, brata in sestra.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš preljubi soprog, oz. oče in tast, gospod

JOSIP RAPOC,

veleposestnik v Mariboru,

v petek, dne 28. januarja 1918 po dolgi mučni bolezni v Gradcu umrl. Trup o dragega pokojnika se prepelje v Maribor v mestno mrtvašnico.

Pogreb se vrši v torek, dne 22. januarja 1918 ob 4. uri popoldne iz mestne mrtvašnice na pokopališče na Pobrežju.

Sv. maša-zadušnica se bo brala v cerkvi Sv. Magdalene v sredo, dne 23. januarja ob 7. uri zjutraj.

Maribor, dne 21. prosinca 1918.

Redbini Rapoc-Strelec.

Posojilnica v Mariboru (Narodni Dom) naznanja žalostno vest, da je njen soustanovnik in član načelstva, gosp.

Josip Rapoc,

veleposestnik v Mariboru,

v petek, dne 18. prosinca 1918 dopoldne v sanatoriju v Gradcu mirno v Gospodu zaspal.

Zasluznega pokojnika ohranimo v trajnem spominu!

Maribor, dne 19. prosinca 1918.

Ravnateljstvo.